

Glosy a aktuality.

Kontumační rozsudek rozvodový a rozluka.

Usnesením 21členného senátu nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 1941, Pres 978/41 byla vyslovena tato zásada:

»Rozsudek pro zmeškání ve sporu o rozvod manželství od stolu a lože nemůže být podkladem pro zavedení řízení za povolení rozluky podle § 17 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 Sb.«

Uvádíme plné znění cit. rozhodnutí vzhledem k jeho zásadní důležitosti:

»Zákonem ze dne 22. května 1919, čís. 320 Sb., kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství (nadále rozl. zák.), bylo připuštěno, aby manželství rozvedené — ať dobrovolně nebo rozsudkem — bylo lze za jistých podmínek prohlásiti v řízení nesporném dodatečně za rozloučené (§§ 15 až 17).

Hned po jeho vydání se vyskytla odchylná mínění, pokud jde o otázku, lze-li podle jeho § 17 vysloviti rozluku manželství také na základě rozsudku pro zmeškání. To zavedlo podnět k plenárnímu usnesení nejvyššího soudu ze dne 9. února 1921, Pres. 163/21, uveřejněnému pod čís. 918 Sb. n. s. a čís. 9 plenárních rozhodnutí, připojených ke generálnímu rejstříku k civilním rozhodnutím II, jež zaujalo k této otázce stanovisko kladné. Jím se řídilo od té doby rozhodování nejvyššího soudu (Sb. n. s. čís. 1711, 1827 a 5189) přesto, že vyvolalo v písemnictví četné úvahy, jež se touto otázkou zabývaly a vyzněly namnoze proti stanovisku jím zastávanému (na př. Hora: Čes. právo procesní, díl III, str. 193 až 194; Rouček Sedláček: Komentář k čes. občenskému zákoníku občanskému, díl I, str. 667; Emil Svoboda: Čes. právo, 1929, čís. 3, str. 21; Cícha: Soudcovské Listy, 1921, str. 85 a jiní.

Pozornosti zasluhují tu zvláště odchylná mínění profesorů Dr. Hory a Dra Svobody, kteří se podle důvodové zprávy právního výboru bývalé poslanecké sněmovny NS. ČSR (Tisk čís. 298, str. 8) zúčastnili vynikající měrou podrobných porad o osnove rozlukového zákona.

I v praxi se projevilo, že postup tímto plenárním usnesením schválený nedává v každém případě záruku, již měl na

zřeteli podle uvedené důvodové zprávy (str. 12) zákonodárce při úpravě řízení rozlukového pro nestranné objektivní posouzení věci a rozhodnutí.

Postupující pak změna právního názoru veřejnosti na zvýšenou potřebu ochrany instituce manželství pro její význam veřejnoprávní v rámci celkového posuzování statusových záležitostí především s hlediska veřejnoprávního vedla k tomu, že jeden senát nejvyššího soudu projevili při řešení konkrétního případu jednomyslně odchýlně od plenárního usnesení názor, že kontumační rozsudek o rozvodu nemůže být základem povolení rozluky podle § 17 rozl. zák.

V důsledku toho přikázal druhý prezident nejvyššího soudu podle § 12, odst. 2 zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 216 Sb. tuto právní otázku k rozhodnutí 21člennému senátu, jenž se usnesl na právní větě v čele uvedené.

Důvody:

Nejvyšší soud postavil se v plenárním usnesení ze dne 9. února 1921, čís. pres. 163/21 při výkladu ustanovení § 17 rozl. zák. na stanovisko, že podle tohoto zákonného ustanovení lze povolit rozluku manželství i tehda, byl-li rozvod manželství od stolu a lože vysloven rozsudkem pro zmeškání. Hlavní oporu pro tento názor spatřoval v tom, že dotčený § 17 nerozeznává, zda rozsudek, jímž byl povolen rozvod, byl vnesen po kontradiktorním řízení nebo pro zmeškání anebo na základě uznání.*) Žádali se tam provedení sporu o rozvod, znamená to prý tolik, že bylo o žalobě rozhodnuto rozsudkem. Jde nyní o to, zda tento výklad, který podle svého smyslu obrací zřetel především k otázce významu skutečností považovaných za zjištěné v rozsudku, jímž se jeví spor o rozvod už provedený, odpovídá pravému úmyslu a duchu zákona.

Podle vykládacího pravidla obsaženého v § 6 obč. zák., je hleděti především k vlastnímu významu slov v jejich souvislosti, pak k jasnému úmyslu zákonodávce. Pomůckou při tom je mimo to také podnět zákona a jeho účel, což lze nejlépe seznati z důvodové zprávy, pokud z ní vyplývá, z jakých úvah vycházeli zákonodáři činitelé. Teprve

*) Pokud jde o rozsudek na základě uznání, opustil již nejvyšší soud zásadu, vyslovenou v důvodech plenárního rozhodnutí, o něž tu jde, že žádá-li se v § 17 rozl. zák. pro vedení sporu o rozvod, znamená to tolik, že bylo o žalobě rozhodnuto rozsudkem (sr. rozh. č. 11.498 Sb. n. s.).

podle výsledku celého tohoto zkoumání možno dospěti k bezpečnému úsudku o smyslu a dosahu určitého právního předpisu. Bude proto nutno i zde postupovati podle směrnic tuto vytčených.

Proti výkladu § 17 rozl. zák., obsaženému ve zmíněném plenárním usnesení, mluví už samo jeho znění. Především tu třeba poukázati na obsahový rozdíl mezi první a druhou větou tohoto zákonného předpisu. Kdežto prvá věta obsahuje podmínky, jež vyžaduje zákon k tomu, aby mohlo býti zavedeno řízení o přeměně rozvodu v rozluku »Byl-li soudem pravoplatně vysloven rozvod podle §§ 107—109 obč. zák., a to z některého důvodu uvedeného v § 13 tohoto zákona, může každý manžel, nehledě k předpisu § 15, žádati za rozluku manželství na podkladě provedeného už sporu o rozvod«, ustanovuje věta druhá, jak má soud postupovati v tom případě, když se řízení zavede (»Dojde-li soud na základě konaných šetření...«).

K zavedení řízení vyžaduje zákon mimo žádost některého z rozvedených manželů tyto dvě základní podmínky:

1. aby byl soudem pravoplatně vysloven rozvod z některého důvodu rozvodového, který je zároveň důvodem rozluky, a
2. aby byl o rozvodu proveden spor.

V každé z těchto dvou podmínek je stanovena jako náležitost její skutkové podstaty rozdílná právní skutečnost ze sporu o rozvod manželství, a to v první, že byl pravoplatně vysloven rozvod soudem, v druhé, že byl proveden už spor o rozvod. Již to, že byly tyto dvě právní skutečnosti uvedeny vedle sebe samostatně v jedné větě, nutí k rozlišování jejich obsahu. Ten je při prvním pojmu »byl soudem pravoplatně vysloven rozvod« zcela jasný, je tím míněn pravoplatný rozsudek rozvodový. Pod tento pojem bylo by lze ovšem zahrnouti i pravoplatný rozsudek kontumační, kdyby se v druhé podmínce zavedení řízení nevyžadovalo »provedení sporu«. Jestliže se tu ještě nad to, že se požaduje pravoplatný rozsudek, dále stanoví, že lze žádati za rozluku manželství na podkladě provedeného už sporu o rozvod«, je tím vyjádřeno celkem zřetelně, že se jako podmínka pro zavedení řízení podle § 17 rozl. zák. nestanoví pouhé vynesení rozsudku jako závěru sporu jakkoliv proběhnuvšího, ale žádá se výlučně právě rozsudek na základě provedení už sporu. t. j. sporu, při němž byly soudem v průběhu pravidelného sporného řízení řádně zjišťovány rozhodné skutečnosti.

To ovšem nelze říci při řízení, jež se skončilo rozsudkem vneseným pro zmeškání, neboť v těchto případech se spor skončí

právě proto, že v důsledku zmeškání odpadá potřeba jeho provádění. Kdyby bylo zákonodárci stačilo, že tu byl spor o rozvod, nepotřeboval i při této stylisaci klásti důraz na provedení sporu; stačilo říci »na podkladě sporu o rozvod«. Zvolení rčení má tudíž zřejmě určitý smysl a účel.

Zvláštní pojem »provedení sporu« v civilním řádu soudním sice není vymezen, avšak právě proto je smysl těchto slov pojímati tak, jak se jim obyčejně a obecně rozumí, že se totiž spor skutečně mezi stranami prováděl. Kdyby zákon byl chtěl pod toto ustanovení vsutku zahrnouti i rozsudky bez skutečného provedení sporu, mohl tu přece zcela jednoduše užiti znění »na základě rozsudku o rozvod« nebo »na základě skončeného sporu o rozvod« aneb mohl pasus tento vůbec vynechati, neboť to, že tu musí býti rozsudek, vyplývá již z předcházejícího předvětí (Byl-li soudem pravoplatně vysloven rozvod podle §§ 107—109 obč. zák. ...). To však zákon ne učinil.

Že to ani nechtěl učiniti, vychází na jevo také z druhé věty téhož paragrafu, »ž upravuje způsob řízení v této věci, když došlo při splnění podmínek první věty k jeho zavedení. Podle ní zkoumá soud na základě konaných šetření, při nichž se má řídit zásadami řízení nesporného, lze-li dojiti k přesvědčení, že by skutečnosti ve sporu o rozvod na jevo vvlé byly už tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby on bylo bývalo žalováno. Jako v první větě není řečeno jen, že každý manžel může žádati za rozluku na podkladě rozsudku o rozvod, nýbrž žádá se jako další podklad provedení už spor o rozvod, tak ani zde se nemluví o skutečnostech v rozsudku zjištěných, nýbrž o skutečnostech »ve sporu o rozvod na jevo vyšlých«. I tu bude třeba použiti pravidla, že je sloům a větám, jimiž zákon mluví, tak rozuměti, jak se jim obyčejně a obecně rozumí, neboť nebyl tu nijak zákonem projevem úmysl, že se jim má rozuměti jinak. Proto skutečnosti ve sporu na jevo vyšlé mohou býti jen ty, které byly ve sporu skutečně zkoumány a teprve na základě tohoto zkoumání pak rozsudkem zjištěny. Tomu však tak není při skutkových okolnostech, na nichž je založen rozsudek pro zmeškání (§§ 396 až 398 c. ř. s.), neboť v tomto případě vůbec žádné skutečnosti ve sporu na jevo nevyšly, any byly pouze tvrzeny a zjištění v rozsudku se dalo jen presumpci podle § 396 c. ř. s.

Takto je již slovním rozbořem dovoděno, že se hlavní a významný důraz v obou větách § 17 rozl. zák. klade na provedení sporu o rozvod, t. j. na skutečné pojednávání a dokazování okolností pro řešení sporu rozhodných. Tím chtěl zákonod-

dárce vědomě a záměrně zajistiti i pro řízení podle § 17 rozl. zák. co nejvíce bezpečný objektivní, od pouhého tvrzení stran nezávislý podklad pro povolení rozluky, jak to učinil ve sporném řízení o rozluku. Ze tomu tak, vynikne ještě více z těchto úvah:

Je všeobecně uznáváno, že manželství a rodina jsou základními pilíři státního zřízení. Proto má každý právní stát eminentní zájem na tom, aby byl tento základ zdravý a pevný. To předpokládá především, aby byl manželský svazek trvalý a pokud možno nerozlučitelný. V těchto intencích jsou sdělávány i naše zákony, pokud upravují poměry manželství. Je to projevono zřejmé i v ústavní listině z 29 února 1920, čís. 121 Sb., jež v § 126 praví: »Manželství, rodina a mateřství jsou pod zvláštní ochranou zákona«.

Je proto zcela přirozeno, že táž zásada byla již vodítkem také býv. Národnímú shromáždění při usnášení zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 Sb. Byl tomu dán výraz zejména v citované již důvodové zprávě, která i při tom, že doporučovala částečné uvolnění rozluky proti stavu dřívějšímu, přece jen vyzněla v ten smysl, že rozluka má býti přípustitelná jen tam, kde by další setrvání ve svazku manželském znamenalo pro manžely aneb aspoň pro jednoho z nich zkázu aneb újmu jinak nenahraditelnou aneb, že by svazek manželský odporoval účelu manželství. Uznáváje za správné čelit rozlukám unáhleným a nespravedlivým, zvolil k tomu zákonodárce podle výslovného znění důvodové zprávy jako prostředek jednak taxativní výpočet důvodů rozluky manželské, jednak úpravu řízení rozlukového, aby bylo zaručeno nestranné objektivní posouzení věci a rozhodnutí nejen o skutečnostech rozluky, nýbrž i o otázce viny na rozkladu manželství (str. 12 důvodové zprávy). Proto přijal i tento zákon pro řízení rozlukové zásadu vyhledávací, jakož i zásadu materiální pravdy, a v § 13, posl. odst. vyslovuje, že ve sporech o rozluku postupovati jest podle předpisů platných o tom, jak vyšetřovati a posuzovati neplatnost manželství (§ 99 obč. zák., čl. VI, čís. 1 uvoz. zák. k c. ř. s., pak dvor. dekr. z 23. srpna 1819, čís. 1595 Sb. z. s. a min. nař. z 9. prosince 1897, čís. 283 ř. z.), takže se tu uplatňuje v zájmu udržení svazku manželského zásada vyhledávací se všemi svými důsledky. To znamená, že soud musí vésti jednání takovým způsobem, aby byl důvod rozluky nade vši pochybnost prokázán, bez ohledu na shodu manželů nebo doznání jejich a bez použití jakékoliv domněnky, fikce nebo prekluse. Proto také nelze v řízení rozlukovém vynésti rozsudek pro zmeškání (§§ 9 a 10 nař. min. sprav. z 9. prosince

1897, čís. 283 ř. z.), ježto tento je založen jen na zákonné presumpci pravdivosti přednesu žalobcova (§ 396 c. ř. s.) a nikoliv na skutečnostech objektivně zjištěných a materiální pravdě odpovídajících.

Platí-li však zásada vyhledávací pro spor o rozluku, pak se od této přísné zásady zevrubného a objektivního zjištění skutečností pro povolení rozluky rozhodných, nezávisle na procesním postupu stran nemohl a ani se nemínil zákon uchýliti ani při přeměně rozvodu v rozluku podle § 17 rozl. zák.; to vyplývá již z toho, že volil k tomu cestu nesporného řízení, jež je sice schůdnější a vede dříve k cíli, ale kde je, hledíc k ustanovení § 23 zákona čís. 100/1931 Sb. (dříve § 2 nesp. pat.), vůbec plně uplatněna zásada vyhledávací. V důsledku toho nelze si ani dobře mysliti, že by mohl zákon právě v tomto vyhraněné vyhledávacím řízení připustiti, aby soudce budoval svoje rozhodnutí o rozluce na právních domněnkách a fikcích a ne na skutečnostech objektivně a podle pravdy zjištěných, jak by tomu bylo, kdyby podkladem žádosti za povolení rozluky mohl býti také rozsudek pro zmeškání. Byloť by tím také dosaženo pravého opaku toho, co zákonem bylo zamýšleno.

Právě přece důvodová zpráva výslovně, že vedoucí myšlenkou §§ 15—17 (přeměna rozvodu v rozluku) bylo mimo jiné zameziti, aby oklikou dobrovolného rozvodu nebyla lehkovážně zaváděna rozluka dohodou manželů. Poněvadž pak ve sporném řízení o rozvod se nlně uplatňuje zásada projednací — zásada vyhledávací tu neplatí — a je takto — případně právě podle dohody stran — možno rozvodu docíliti i rozsudkem pro zmeškání, vklad dosavadní by rozluky chtivé manžely přímo sváděl k tomu, aby pod rouškou takto vykládaného § 17 rozl. zák. vymohli si rozhodnutí o rozluce, aniž soud mohl zkoumati, jsou-li opravdu dánv skutečnosti, jež mají tvořiti zákonem požadovaný rozlukový důvod. Ty musí býti prokázány buďto objektivně přímo v samém sporu rozlukovém, anebo v řízení o rozvod, jež předcházelo nesporné řízení o rozluku podle § 17 rozl. zák. Úleva, kterou chtěl zákonodárce stranám v tomto řízení zjednati, měla záležitosti podle jeho projevené vůle (srov. důvodovou zprávu, str. 15) v tom, aby se ušetřilo stranám dvoji trapné probírání neintimnějších záležitostí rodinných, nad něž bolestnějšího nelze sobě pomysliti, a aby byly uvarovány dvoji nákladů soudních. Neodotčena však musí zůstati prvá vedoucí myšlenka, t. j. zamezení, aby oklikou dobrovolného rozvodu nebyla lehkovážně zaváděna rozluka dohodou manželů.

Posuzuje-li se věc s tohoto hlediska,

objeví se v pravém světle i smysl druhé věty § 17 rozl. zák., upravující způsob řízení přeměny rozvodu v rozluku. Právě-li zákon: »Dojde-li soud na základě konaných šetření... k přesvědčení, že by skutečnosti ve sporu o rozvod na jevo vyšlé byly už tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby on bylo bývalo žalováno...«, má tím zajisté na mysli jen případ, že mohlo býti s úspěchem žalováno na rozluku již při tom, když bylo žalováno na rozvod. Kdyby manžel, jenž se nyní domáhá rozluky, byl na místě žaloby o rozvod již tehdy žaloval o rozluku, bylo by muselo toto řízení býti provedeno podle zásady vyhledávací. Všechny skutečnosti, rozlukový důvod opodstatňující, by tu musely býti objektivně podle skutečné pravdy zjištěny. Z toho je souditi, že právě jen skutečnosti v provedeném rozvodovém sporu zjištěné mohou soudci v nesporném řízení sloužit za základ pro zjednáni si přesvědčení o tom, zda by již tehdy byly odůvodnily výrok o rozluce. Bezpochybnou úlevu poskytl zákon stranám již tím, že připustil z určitých důvodů vhodnosti a účelnosti pro vyslovení rozluky v nesporném rozlukovém řízení — odchýlně od rozlukového sporného řízení — jako základ skutečnosti, jež byly zjištěny v rozvodovém sporu nikoli podle zásady vyhledávací, ale podle zásady projednací. Nelze však rozšiřovati tuto úlevu nad meze, jež jsou dány podle toho, co bylo uvedeno. nejen samým zněním zákona, ale nadto i jeho projeveným účelem.

Z těchto důvodů dospěl 21členný senát k zásadě vyjádřené právní větou v čele tohoto usnesení uvedenou.»

Pojednání o novém právním stavu, vytvořeném tímto rozhodnutím, přineseme v příštím čísle.

V rozlukovém řízení je možno vzít žalobu zpět kdykoli i bez souhlasu odpůrce bez vzdání se žalobního nároku.

K této zásadě dospěl Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 23. dubna 1941, Rv I 355/41 Vážný 18040 z těchto důvodů:

Předpisy civilního řádu soudního platí také v řízení ve sporných věcech manželských, ale podle § 1 nařízení ministra spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. jen s výhradou těch zvláštností, které vyplývají z ustanovení všeobecného zákonníka občanského — a nyní, když o rozluce

manželství platí předpisy rozlukového zákona ze dne 22. května 1919, č. 320 Sb., zajisté i s výhradou zvláštností vyplývajících z uvozovacího zákona k civilnímu řádu soudnímu a těch, jež jsou dána právé uvedeným nařízením ministra spravedlnosti č. 283/1897 ř. z. Ze zvláštností těchto zákonů však vyplývá, že v řízení rozlukovém neplatí odstavec první § 237 c. ř. s. Plyne to především ze zásady: »nemo audiatur turpitudinem suam allegans«, která jest i základem platného rozlukového práva, pokud nejde o rozlukové důvody, při nichž nemá význam pro možnost rozluky ta skutečnost, že manžel domáhající se rozluky je sám subjektem v rozlukovém důvodu. To plyne ze znění § 13 lit. a) až h) rozl. zák., z něhož nutno vyčísti, že právo na rozluku manželství má jen ten manžel, který uplatňuje rozlukový důvod, který je dán u druhého manžela. Tudíž manžel, který by chtěl uplatňovati některý z uvedených důvodů rozluky, vyskytnuvší se v jeho vlastní osobě, na př. své vlastní cizoložství, musel by býti odmítnut. Kdyby však měla platiti zásada, že v rozlukovém řízení nelze žalobu vzít zpět, leč se svolením odpůrcovým a nebo se vzdáním se nároku, jak má za to odvolací soud, mohlo by to míti v konkrétních případech ten důsledek, že manžel provinilý, jenž se domáhal rozluky z viny druhého manžela zřejmě neodůvodněně, mohl by rozloučení svého manželství dosíci tím způsobem, že by nesouhlasil se zpětvzetím návrhu nevinného manžela, který se původně k žalobě o rozluku připojil, ovšem z viny druhého manžela, ale pak si věc rozmyslel, chtěl provinilému manželův odpuštění a nechtěl dále uplatňovati právo na rozluku. Provinilý manžel by takto mohl nutiti manžela nevinného, buďto aby se žalobního práva vzdal (což jest více než pouhé odpuštění podle § 14, písm. c) rozl. zák., jímž právo žalobní zcela nezaniká, nýbrž může zase oživnouti, jestliže se vinný manžel poznovu provinil, nebo dověděl-li se manžel, který odpuštěl, o jiné skutečnosti před odpuštěním nastalé a k návrhu na rozluku oprávněný, anebo aby manžel nevinný pomáhal vlastně při tom, jak provinilý manžel pouhým využitím § 237 c. ř. s. dosáhne rozluky pro rozlukový důvod, vyskytnuvší se v jeho vlastní osobě, ač sám proti manželův nevinnému nemůže úspěšně uplatniti žádný rozlukový důvod. Tento důsledek by se však přičil § 10 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z., resp. § 14 dv. dekretu ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. n. s., podle něhož platné manželství má býti z úřední povinnosti v ochranu vzato proti každému svévolnému odporu. Za svévolný odpor proti

platnému manželství bylo hv pak nutno považovati, jestliže by provinilý manžel mohl tím, že by nesouhlasil se zpětvzetím žaloby o rozlukou manželství naň podané, a když by manžel nevinný se nechtěl žalobního práva plně vzdáti, dosíci, že by soud musel vysloviti rozlukou manželství, ač nevinný manžel dodatečně prohlásil, že žalobu na rozlukou, případně návrh, jímž se k žalobě o rozlukou připojil, bere zpět. Z toho je viděti, že ustanovení prvního odstavce § 237 c. ř. s. v rozlukovém řízení nemůže platiti, ježto se to příčí smyslu rozlukového zákona a ustanovení § 14 písm. c) rozl. zák. a ustanovením dv. dekretu ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s. a nařízení ministra spravedlnosti č. 283/1897 ř. z. a to nejen ustanovením již citovaným, nýbrž i ustanovením dalším. Zmíněný již dvorský dekret ustanovuje totiž v § 4 pro rozvodové řízení, že soud nemá neuvedené příčiny vplétati ve spor. Podle § 13 dv. dekretu platí toto ustanovení také pro rozlukové řízení a platí tedy také v rozlukovém řízení, že soud nesmí jíti za důvody stranami uplatňované (viz i § 6 nařízení ministra spravedlnosti č. 283/1897 ř. z.). Také těmto předpisům odporuje názor, že první odstavec § 237 c. ř. s. platí v rozlukovém řízení. Od nevinného manžela nelze požadovati jako podmínku zpětvzetí žaloby o rozlukou vzdání se žalobního nároku, když § 14 písm. c) rozl. zák. zachovává nevinnému manželovi právo žalobní pro případ, že by se manžel provinilý provinil znovu, anebo pro případ, že by se manžel, který odpustil, dozvěděl o jiné skutečnosti k návrhu na rozlukou opravňující před odpuštěním nastalé. Stejný závěr plyne také z § 13 nařízení ministra spravedlnosti č. 283/1897 ř. z. shodného s § 15 cit. dv. dekr., že manžel, jehož obžaloba byla nápadně nedůvodná, má býti sám oběslán a příhodnými domlouvami k tomu pohnut, aby dobrovolně od svého úmyslu upustil. Má-li soud v rozlukovém řízení tuto povinnost, pak tu nemůže platiti § 237, odst. 1 c. ř. s., ježto by znemožňoval takový postup podle předpisu § 13 nařízení ministra spravedlnosti č. 283/1897 ř. z., aby se při něm neodnímal se nevinnému manželovi právo dovolávati se odpuštěných skutečností při opětném provinění druhého manžela, anebo kdyby žalující manžel se dozvěděl o jiné skutečnosti před odpuštěním nastalé. Kromě toho nutno uvážiti, že v řízení rozlukovém se první rok nekoná, kdežto § 237 c. ř. s. má zvláštní ustanovení o zpětvzetí žaloby před prvním rokem, dále při prvním roku, jestliže se k němu žalovaná strana nedostavila a po prvním roku, takže nelze ani rozhodnouti, kterém z těchto ustanovení by vlastně mělo platiti v rozlukovém řízení.

Je-li tu spor mezi postupníkem a dlužníkem, brání zahájení nového sporu mezi postupitelem a dlužníkem, kterému z trvání prvního sporu byla pohledávka recedována, překážka zahájené rozepře.

Podrobně odůvodnil Ns tuto důležitou právní větu v rozhodnutí ze dne 5. dubna 1941, R I 739/40, Vážný 18030.

Podle důvodu tohoto rozhodnutí bude možno řešiti i případy opačné, kde za sporu postupitele s dlužníkem bude zahájen spor mezi postupníkem a dlužníkem, jemuž za trvání prvního sporu byla pohledávka recedována.

Ns uvedl v důvodech:

Důvodnost námítky věci zahájené sluší posouditi podle §§ 233, 234 c. ř. s., a v této věci i se zřetelem na §§ 1394 obč. zák. § 233 c. ř. s., zařazený do kapitoly o zahájení rozepře, ustanovuje, že zahájení rozepře má ten účinek, že dokud spor trvá, nesmí býti o vzneseném nároku provedena právní rozepře ani u téhož, ani u jiného soudu. Na to pak v téže kapitole navazuje ustanovení § 234 c. ř. s., dle něhož zcizení věci nebo pohledávky ve spor uvedené nemá vlivu na rozepři. Jde tedy pro správné posouzení otázky litispendence vzneseného nároku o to, zda nárok vznesený ve sporu bankovního domu R. S. jako strany žalující proti žalovaným B. a A. P-ým, je s hlediska těchto procesních předpisů totožný s nárokem, který v souzené věci uplatňuje proti nim F. B. Co do objektivní podstaty nároku samého je nesporné, že v obou sporech jde o nárok co do původního právního důvodu týž a že se u něho změnil za zahájeného sporu jen subjekt v osobě věřitelově. Totožnost nároku, která je pro námítku zahájeného sporu požadována v § 233 c. ř. s., samozřejmě obsahuje v sobě i náležitost totožnosti stran (oprávněného a závazného subjektu); avšak tu je nutno pojímati ji v procesně-právním smyslu slova. Je pak dána nejenom při osobní totožnosti stran, nýbrž v určitých případech i při jejich osobní různosti, a to tenkrát, když by se účinek rozsudku, jež jest v zahájené věci vynéstí, podle povahy sporného právního poměru nebo podle zákonného předpisu vztahoval stejně na tyto různé osoby, kdyby se přímo zúčastnily zahájeného sporu jako strany, pokud se týče jako společ-

níci ve sporu. Jde-li tudíž o objektivně stejný, t. j. na témž původním právním důvodu založený nárok, uplatňovaný více osobami, jest je považovati za procesně tutéž stranu vždy, když je možné, aby tyto rozdílné osoby vystoupily v jednom a témž sporu jako jednotná sporná strana podle § 14 c. ř. s. Účelem § 233 c. ř. s. je bezpochybně, aby o takovém právním poměru, o kterém může býti podle jeho povahy nebo podle zákonného předpisu vyneseno jen týž rozsudek v poměru mezi všemi zúčastněnými subjekty, nedošlo k více sporům, které by umožňovaly vnesení rozdílných rozsudků. Zákon totiž zabezpečuje náležitě ochranu zájmů těchto rozdílných subjektů tím, že jim umožnil předpisy §§ 14, 15, 17 až 20 c. ř. s. účast na původním sporu se všemi právy společníků v rozepři jako členům jednotné sporné strany. Nepoužije-li však strana, které je zákonem poskytnuta úplná možnost uplatnití svoje práva v zahájeném sporu, tohoto oprávnění, nýbrž volí-li cestu nového sporu, musí býti poskytnuta druhé straně nejzazší možnost obrany proti tomuto pro ni škodlivému postupu, a to je právě námitka zahájené rozepře podle § 233 c. ř. s. To vysvitne nejlépe na příkladě řešeném v rozhodnutí č. 7726 Sb. n. s. Bylo-li totiž více dědiců poukázáno na pořad práva pro kolisi jejich dědických práv s dědickým právem jiných dědiců, a zahájí-li pak třeba jen jeden dědic na pořad práva poukázaný spor o platnost posledního pořízení, nemůže po zahájení tohoto sporu žádný z ostatních dědiců, na pořad práva poukázaný, zahájit druhý spor o platnost onoho posledního pořízení, ježto všichni dědici, opírající se o delační důvod ze zákona, tvoří jednotnou stranu spornou podle § 14 c. ř. s. proti dědicům opírajícím své právo dědické o testament.

Je tedy nutno i pro řešený případ dovésti, jsou-li procesní práva nabyvatele věci za zahájeného sporu zcizené zabezpečena způsobem výše uvedeným. Tomu slouží právě § 234 c. ř. s., jehož účelem jest zabránit, aby ze zcizené věci nebo pohledávky již ve spor uvedené mohla vzniknouti jakákoliv procesní újma pro druhou spornou stranu, jmenovitě a zvláště též, aby mohl nabyvatel věci nebo práva zahájit spor za trvání jiného sporu dříve zahájeného jeho právním předchůdcem proti téže straně druhé. To vysvítá již z povahy právního poměru mezi nabyvatelem a zcizitelem. Nemůže-li totiž zcizitel věci nebo pohledávky ve spor uvedené podle staré právní zásady převést na svého nástupce více práv, než měl sám, je nepochybně, že úci-

nek rozsudku ve sporu zahájeném zcizitelem věci nebo pohledávky a jeho odpůrcem, musí se při stejném objektivním základu poměru mezi stranami dotýkati i nabyvatele, alespoň potud, pokud jim bylo postaveno najisto, zda zcizená věc nebo pohledávka zciziteli z toho právního důvodu patřila čili nic a pokud tedy nepřimo se z něho podává, zda zcizení, k němuž za trvání sporu došlo, bude míti pro nabyvatele účinky jemu zcizovací smlouvou přislíbené čili nic. Dokončil-li se původní spor se zcizitelem jako stranou, je ustanovením § 9 ex. ř. náležitě zabezpečeno, aby exekuce mohla býti provedena pro toho, kdo věci či práva za sporu nabyt, nebo proti tomu, na koho přešel závazek v rozsudku určený. Je pouze věcí zcizitele a nabyvatele, jak upraví mezi sebou tento poměr (vedením exekuce stranou původní pro nabyvatele nebo vydáním potřebné veřejné listiny anebo tím, že si nabyvatel vymůže proti zciziteli rozsudek); druhá procesní strana nesmí tím býti dotčena tak, že by se proti ní mohl o věcně týž nárok vésti spor jiný jen proto, že došlo za sporu k jeho zcizení. Že tento závěr plyne nepochybně z §§ 233 a 234 c. ř. s., lze dovésti i z toho, že § 234 c. ř. s. nedovoluje nabyvateli věci nebo pohledávky ve spor uvedené ani, aby vstoupil do sporu jako hlavní strana, leč by k tomu odpůrce sám svolil; tím méně je tudíž oprávněn zahájit proti němu nový spor. O zájmy nabyvatelovy již za sporu je při tom postaráno dostatečnou měrou obecným předpisem § 17 c. ř. s., neboť nabyvatel, máje právní zájem na sporu, může se připojiti ke sporu již zahájenému jako vedlejší intervenient. Povaha věci zabezpečuje mu při tom postavení nerozlučného společníka v rozepři (§§ 20 a 14 c. ř. s.); jako takový má zejména právo poháněti rozepři (§ 15 c. ř. s.) a tudíž navrhnouti pokračování ve sporu, jenž je v klidu. Z toho všeho se podává, že zařazení § 234 c. ř. s. do kapitoly o zahájení rozepře má ten význam, že překážka litispendence uvedená v § 233 c. ř. s., na jehož ustanovení se hned navazuje předpis o zcizení věci za sporu, brání zahájení dalšího sporu i v případě uvedeném v tomto paragrafu; jinými slovy, v § 234 c. ř. s. není otázka, jaký význam má zcizení věci nebo pohledávky ve spor uvedené, řešena jen negativně tak, že zcizení nemá vlivu na rozepři již zahájenou, nýbrž i pozitivně tak, že je to překážka zahájené rozepře. Jež brání nabyvateli, aby mohl zahájit nový spor s odpůrcem zcizitelovým, který ze stejného původního právního důvodu již spor zahájil.

**K otázce vázanosti soudů vyšší
stolice podle § 42, odst. 10 zák.
o prac. soudech.**

§ 42, odst. 1 a 2 zák. o prac. soudech ve znění vl. nař. č. 308/1939 Sb. upravuje jednak otázku věcné a místní příslušnosti pro spory uvedené v §§ 1 a 2 téhož zákona, pokud není pro soudní okres zřízen pracovní soud nebo oddělení okresního soudu pro spory pracovní, jednak otázku, mají-li být tyto spory projednány podle předpisů civilního řádu soudního neb II. části zák. o prac. soudech. Kdežto otázka věcné příslušnosti je upravena, podobně jako v §§ 49 j. n., způsobem donucujícím, takže jakákoli úmluva stran o ní je bez právního účinku (srovn. rozh. 12.239, 12.387 Sb. n. s.), závisí rozřešení otázky řízení na tom, zda strany učiní před tím, než-li se pustí do jednání o věci hlavní, prohlášení, že jde o spor pracovní, který třeba projednávat podle II. části zák. o prac. soudech. Aby rozhodováním této formální otázky netrpěl průběh vlastního sporu zajišťuje zákon především tím, že ukládá procesnímu soudu, aby, nevzdají-li se strany opravného prostředku proti usnesení, zda jde o věc pracovní či nikoli, vyčkat až toto usnesení nabude právní moci (§ 42, odst. 7 uved. zák.), mimo to pak ustanovením, že pravoplatné rozřešení otázky, v jakém řízení bude spor projednáván, je závazné i pro soudy vyšší stolice, jednajících ve sporu (§ 42, odst. 10 uved. zák.).

O tuto závaznost jde. Soudy vyšší stolice nejsou vázány každým pravoplatným rozřešením otázky řízení procesním soudem, nýbrž podle znění § 42, odst. 10 uved. zák. »pravoplatným rozřešením otázky ve smyslu předcházejících ustanovení«.

§ 42, odst. 2 uved. zák. vyslovuje zásadu, že ve sporech uvedených

v §§ 1 a 2 platí ustanovení II. části zák. o prac. soudech. Této zásadě odpovídá sice povinnost stran prohlásiti se o tom, zda mají za to, že jde o spor pracovní, který třeba projednávat podle odst. 2 (§ 42, odst. 3 uved. zák.), avšak opominutí uvedeného prohlášení stranami má pouze v zápětí, že spor bude projednáván podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy (§ 42, odst. 4 uved. zák.). Ne učiní-li strany prohlášení podle § 42, odst. 3 uved. zák., nemá soud možnosti řešiti otázku z úřední moci a projednati spor podle § 42, odst. 2, třebaš bylo z přednesů stran zřejmé, že jde o spor z poměru pracovního. Soud je oprávněn a povinen zabývat se otázkou řízení a učiniti ji předmětem svého rozhodnutí jen tehdy, byla-li do sporu vnesena prohlášením stran podle § 42, odst. 3 uved. zák. To plyne, mimo zmíněný § 42, odst. 4 uved. zák., i z odst. 5 a 6, které upravují postup soudu, učiní-li strany prohlášení, že jde o spor pracovní. Potřebné prohlášení stran podle § 42, odst. 3 uved. zák. tudíž nenahrazuje ani adresa žaloby, označující procesní soud za »soud pracovní«, ani podobná doložka pojatá do rozsudku (§ 42, odst. 11 uved. zák.), ani usnesení vynesené z podnětu procesního soudu, že spor bude projednán podle § 42, odst. 2 uved. zák. (srovn. rozh. č. 15.836, 16.370 Sb. n. s.). I v tom případě, byla-li žaloba řádným soudem (krajským), u něhož byla podána, odmítnuta proto, že jde o spor pracovní a že patří před soud příslušný podle § 42, odst. 1 zák. o prac. soudech, jsou strany povinny, má-li se spor před tímto soudem projednávat podle ustanovení zákona o soudech pracovních, učiniti prohlášení podle § 42, odst. 3 uved. zák., neboť krajský soud, odmítaje žalobu, rozhodl a mohl též rozhodnouti toliko otázku věcné příslušnosti, nikoli však otázku

řízení, jejíž řešení závisí výhradně na procesní činnosti stran (srovn. rozh. 17.905 Sb. n. s.).

Ježto se tudíž procesní soud smí otázkou řízení zabývat jen z podnětu prohlášení stran podle § 42, odst. 3 uved. zák., není rozhodnutí soudu o této otázce, k němuž došlo bez prohlášení stran, rozřešením otázky řízení ve smyslu předcházejících ustanovení, procesní soud nebyl podle zákona oprávněn k jeho vydání a vyšší stolice na ně nejsou vázány, třeba bylo pravoplatné. Pro závaznost takového usnesení není zákonných podmínek. Kdyby odvolací soud, cítě se mylně vázán usnesením procesního soudu, které bylo vydáno bez předchozího prohlášení stran podle § 42, odst. 3 uved. zák., jednal ve složení podle § 32 zák. o prac. soudech, byl by jeho rozsudek zmatečný podle § 477 č. 2 c. ř. s. a § 28, č. 2 zák. o prac. soudech.

O pravoplatné rozřešení »otázky ve smyslu předcházejících ustanovení« podle § 42, odst. 10 uved. zák. nejde ani tehdy, vydal-li procesní soud usnesení o řízení v důsledku prohlášení stran, které nevyhovuje časově a obsahem podmínkám uvedeným v § 42, odst. 3 zák. o prac. soudech v novém znění.

Procesní soud je oprávněn a povinen učiniti otázku řízení předmětem svého meritorního rozhodnutí pouze tehdy, stalo-li se prohlášení jedné neb obou stran »před tím, než-li se pustily do jednání o věci hlavní«, t. j. buď při prvním roku, byl-li nařízen (§ 25 zák. o prac. soud.), jinak, byl-li první rok již položen k ústnímu přelíčení, před přednesem stran (srovn. anal. Neumann Kom. k Z. P. O. vyd. 1928, II. str. 1216). Prohlášení pozdě učiněné nemá právního účinku, soudní usnesení vydané na podkladě právně neúčinného prohlášení není rozřešením

otázky řízení »ve smyslu předcházejících odstavců« a není proto splněna podmínka jeho závaznosti pro vyšší soudy podle § 42, odst. 10 uved. zák.

Od případu opožděného prohlášení nutno rozeznávat případ, stalo-li se sice prohlášení stran podle § 42, odst. 3 uved. zák. včas, t. j. před tím, než se strany pustily do jednání o věci hlavní, soud je však teprve později pro toto kolová l. Zde bylo učiněno zákonu zadost a soud vyšší stolice, zjistiť z obsahu oprávněného prostředku a po případném šetření, pravý stav věci (§§ 488, 509, odst. 3, 215, odst. 1, 292, odst. 2 c. ř. s.), bude vydaným usnesením vázán.

Kdy procesní soud vydal usnesení o řízení, není pro jeho závaznost pro soudy vyšší stolice rozhodující. Jiná je ovšem otázka, není-li provedené již řízení vzhledem k obsahu později vydaného usnesení, vadné.

Podobně, jako není pro soudy vyšší stolice závazné usnesení o řízení, jehož podkladem je opožděné prohlášení podle § 42, odst. 3 uved. zák., neváže je ani usnesení vydané z podnětu o b s a h o v ě nepostačujícího prohlášení stran.

Zákonem předepsaným obsahem prohlášení má býti projev mínění stran (»zda mají za to«), že jde o spor pracovní, který třeba projednávat podle odst. 2 § 42 uved. zák. Je zřejmé, že se projev skládá ze dvou částí, z nichž důležitější je druhá, že spor je třeba projednávat podle odst. 2, neboť v této části je vlastní procesní význam projevu, jehož účelem je zjednatí jasno o tom, v jakém řízení má být spor projednáván. Prvá část je pouhým odůvodněním návrhu. Nestačí proto pouze prohlášení, že jde o spor pracovní, třeba by se tak zdálo podle § 42, odst. 5 uved. zák., ani prohlášení s jiným obsahem, než jak je uvedeno v § 42, odst. 3.

Soudy vyšší stolice jsou vázány pouze p r a v o p l a t n ý m rozhodnutím procesního soudu o otázce řízení. Není-li usnesení z jakéhokoli důvodu pravoplatné, na př. proto, že nebylo stranám doručeno, ač se nevzdaly opravných prostředků (§ 425 c. ř. s., § 19 zák. o prac. soud.), musí vyšší stolice vyčkatí pravoplatného vyřízení otázky řízení dříve, než-li přistoupí k přezkumu napadeného rozsudku (srovn. § 42, odst. 7 uved. zák. arg. a minori).

§ 42, odst. 10 zák. o prac. soudem mluví o pravoplatném r o z ř e š e n í otázky řízení. Z toho plyne, že to nemusí být právě u s n e s e n í procesního soudu, vyslovující, podle kterých předpisů bude jednáno, nýbrž v případě, že strany neučinily prohlášení podle § 42, odst. 3 uved. zák., i rozřešení otázky řízení podle odst. 4 téhož paragrafu, totiž, že procesní soud jednal bez jakéhokoli usnesení podle předpisů civilního řádu soudního. I tu je otázka řízení již pravoplatně a pro vyšší stolice závazně rozřešena, neboť k právně účinnému prohlášení stran již nemůže dojíti.

Fr. Bauer.

Ještě k výkladu předpisů o vkladním poplatku z kauce za vedlejší závazky při konversi pohledávky.

Na toto téma se rozvinula v tomto časopise (ročník 1939—40, str. 191, 244 a 284) debata mezi Josefem Bourou a pisatelem, při čemž J. Boura hájil nové stanovisko finančních úřadů, přiznávajících vedlejším závazkům poplatkové výhody konversní jen v procentuálním poměru jejich výše k původní výši zápůjčky, kdežto pisatel byl toho názoru, že tento procentuální poměr nemůže býtí vodítkem, nýbrž že rozhodující je výše knihovního zatížení, jaká vylpne pro dlužníka po provedení výmazu konvertované pohledávky.

Nová praxe byla pocitována brzy jako značné zhoršení police hypotekárních dlužníků a se vzrůstem konversí hypotekárních zápůjček, vyvolaných v poslední době všeobecným klesáním úrokové míry, vyrůstala u peněžních ústavů též nová rekursní agenda, zabývající se nově vyměřovanými doplatky k vkladním poplatkům. Značná obtíž spočívala při tom též v okolnosti, že nebylo ve všech případech jasno, podle jakých zásad nutno shora uvedený procentuální poměr stanovití a začasťe ani vyměřující úřad nebyl po uplynutí nějaké doby s to podatí straně v tomto směru potřebné vysvětlení.

Otázka byla nyní vyřešena nálezem Nejvyššího správního soudu ze dne 21. října 1941, čj. 35/40-3, který dal za pravdu mínění, zastávanému podepsaným. Podstata otázky vysvitne z konkrétního případu, který byl předmětem rozhodnutí.

Při konversi pohledávky K 1,250.000.— s vedlejšími závazky K 125.000.— zaplatil hypotekární dlužník sám částku K 550.000.—, a zbytek K 700.000.— byl pak uhrazen z konversní zápůjčky. Poněvadž s konversní zápůjčkou K 700.000.— bylo vloženo do pozemkové knihy právo zástavní za vedlejší závazky do výše K 140.000.—, zaplatila strana vkladné K 150.— z částky K 15.000.—, t. j. z rozdílu mezi novou kaucí K 140.000.— a starou kaucí K 125.000.—. Poplatkový úřad však vyměřil vkladní poplatek z částky K 70.000.—.

Peněžní ústav podal proti tomuto předpisu rekurs, v němž vytýkal, že tento postup, kterým byly konversní úlevy přiznány jen pro část K 70.000.— z vedlejších závazků K 125.000.—, je v rozporu s ustanovením § 6 zák. č. 49/1907 ř. z. a § 9 min. nař. č. 50/1907 ř. z. V těchto ustanoveních se výslovně praví, že z jistoty za vedlejší závazky jest při konversi zaplatiti poplatek z částky, o kterou vedlejší závazky původní zápůjčky převyšují vedlejší závazky zápůjčky konversní, tudíž nikoliv poměrně; jistota za vedlejší závazky je samostatným vyměřovacím základem, nezávislým na kapitálu, při čemž pro rozsah konverse je rozhodný stav knihovní a nikoliv stav skutečný, a to jak v době, kdy ke konversi došlo, tak i pro výmaz konvertované pohledávky.

Zemské finanční ředitelství zamítlo rekurs s tímto odůvodněním:

Podle § 6 zák. č. 49/1907 ř. z. není účastna konversních výhod ta část konvertované pohledávky, která převyšuje novou zápůjčku, a jest z této zápůjčky, o kterou převyšuje vymazávaná pohledávka (konvertovaná), pohledávkou novou (konvertující), vyměřiti poplatek podle stupnice II. Se zřetelem k tomu jest míti za to, že i vedlejší závazky staré pohledávky, jsouc jistotou za její příslušenství, jsou účastny konversních výhod jen potud, pokud odpovídají částce ze staré pohledávky skutečně konvertované. Byla-li totiž ze staré pohledávky konvertována jen určitá její část, jako je tomu i v daném případě, dlužno hájiti stanovisko, že také jen z této konvertované části skutečně případně vzniklé vedlejší závazky byly konvertovány, a proto také i jen poměrná část kauce za vedlejší závazky příslušenství pohledávky mohla býti konverse účastna. Tomuto stanovisku zřejmě nasvědčuje úvaha, že, kdyby na př. ze staré konvertované pohledávky zůstala dále váznouti její dosud nezaplacená část, starý věřitel by zajisté nesvolil k tomu, aby kauce za vedlejší závazky ze staré pohledávky byla zcela vymazána, nýbrž trval by na tom, aby poměrná část vedlejších závazků, připadajících na jeho dosud po právu stávající část pohledávky, vymazávána nebyla, stejně jako by nový věřitel nesvolil k tomu, aby kauce zřízená za vedlejší závazky staré zápůjčky zůstala v plném rozsahu váznouti, když část zápůjčky byla již zaplacená. Z toho důvodu plyne, že poměr závislosti vedlejších závazků k pohledávce jest tu v každém případě skutečně dán, pokud ovšem z dlužního úpisu nebo z obsahu knihovního usnesení neplyne zřejmý opak. Z dlužního úpisu a obsahu knihovního usnesení se tento zřejmý opak nikterak nepodává a se zřetelem k tomu, co v předu uvedeno, dlužno pak ustanovení § 9 prov. nař. č. 50/1907 ř. z. o vedlejších závazcích původní pohledávky a ustanovení bodu 11, odst. 4, č. 2 instr. zák. č. 49/1907 ř. z. o vedlejších závazcích staré pohledávky proto rozuměti jedině tak, že tu mohou býti míněny jen vedlejší závazky, připadající poměrně na částku ze staré zápůjčky skutečně konvertovanou. Proto byly v daném případě konversní úlevy právem odeprény ohledně částky 70.000 K z vedlejších závazků staré pohledávky, neboť uvedená částka případá podle poměru jen na onu část staré pohledávky, která konvertována nebyla.

Nejvyšší správní soud přisvědčil stížnosti vytýkající nezákonnost naříkaného rozhodnutí a dovozující, že není žádné právní souvislosti mezi kapitálem a vedlejšími závazky, pokud jde o stanovení jejich výše.

Ve svém odůvodnění uvedl, že § 6 zák. č. 49/1907 ř. z. stanoví v odst. 2, že ze zápisu nové zápůjčky jest z rozdílu hodnoty zapraviti poplatek stanovený v saz. pol. 102/45 Ba — nyní ve znění § 2, lit. f) zák. č. 31/1920 Sb. — přesahuje-li úhrn částku 200 K. Z toho jde, že převyšuje-li hodnota nové (konversní) zápůjčky hodnotu zápůjčky konvertované, nutno z rozdílu zapraviti poplatek vkladní. Toto ustanovení se týká kapitálu zápůjček a obdobně ustanovuje § 9 min. nař. č. 50/1907 ř. z. (prov. nař. k zák. č. 49/1907), pokud jde o vedlejší závazky, že je-li částka kauce, vymíněné při konversi k zajištění vedlejších závazků, větší než částka kauce, vymíněné pro vedlejší závazky původní dlužné pohledávky, sluší z vyšší částky zapraviti poplatek podle všeobecných předpisů poplatkových zákonů.

Toto ustanovení prováděcího nařízení, které — pokud jde o vkladní poplatek — stanoví o vedlejších závazcích totéž, co stanoví o kapitálu konversní zákon v § 6, odst. 2, je ve shodě s konversním zákonem, neboť tento zákon neposkytuje opory pro názor, že by se mělo při vedlejších závazcích postupovati podle jiných zásad než při kapitálu. Zejména nedá se o konversní zákon opřítí názor, že vymazává-li se při částečné konversi zástavní právo ohledně celé (vyšší) konvertované pohledávky — v důsledku zaplacení zbytku dlužníkem — s veškerými vedlejšími závazky, váznuvšími menší částkou než jaká byla pro vedlejší závazky vtělena při (nižší) pohledávce konversní, je konversních výhod poplatkových účastna jen poměrná část oné větší kauce pro vedlejší závazky nové (konversní) pohledávky, odpovídající konvertované části původní pohledávky; naopak sluší poplatek vkladní podle všeobecných předpisů poplatkových zákonů zapraviti ve shodě s § 9 min. nař. čís. 50/1907 ř. z. jen z rozdílu mezi oběma částkami vedlejších závazků. Z uvedeného je patrné, že rozhodnutí zemského finančního ředitelství bylo vybudováno na právně mylném názoru, a musil je proto nejvyšší správní soud zrušiti.

Vladimír Kubeš.